

MỘT SỐ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN DU LỊCH TỈNH PHÚ THỌ

Phạm Thị Minh Phương

Khoa Kinh tế & QTKD, Trường Đại học Hùng Vương

Email: pmphuongdhv@gmail.com

Trần Thị Bích Nhân

Khoa Kinh tế & QTKD, Trường Đại học Hùng Vương

Email: bichnhan@hvu.edu.vn

Nguyễn Phương Thảo

Trường Đại học Tân Trào

Email: phuongthao2071993@gmail.com

Ngày nhận: 15/02/2018

Ngày nhận bản sửa: 20/3/2018

Ngày duyệt đăng: 02/4/2018

Tóm tắt:

Phú Thọ là một tỉnh có nhiều tiềm năng du lịch nhờ lợi thế là mảnh đất cội nguồn của dân tộc Việt Nam. Nghiên cứu này dựa trên các dữ liệu từ các báo cáo của Ủy ban nhân dân tỉnh Phú Thọ, Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch, niên giám thống kê của tỉnh Phú Thọ để phân tích thực trạng phát triển du lịch Phú Thọ. Trên cơ sở kết quả nghiên cứu, bài viết đề xuất các giải pháp phát triển du lịch tỉnh Phú Thọ: tiếp tục đầu tư xây dựng cơ sở hạ tầng, thu hút vốn đầu tư phát triển du lịch, đa dạng hóa và nâng cao chất lượng sản phẩm du lịch, nâng cao số lượng và chất lượng nhân lực du lịch, tăng cường quản lý Nhà nước về du lịch, đẩy mạnh hợp tác và liên kết, đẩy mạnh hoạt động xúc tiến quảng bá du lịch Phú Thọ, bảo vệ môi trường và tài nguyên du lịch hướng đến phát triển bền vững.

Từ khóa: Du lịch, giải pháp, phát triển, tỉnh Phú Thọ.

Solutions for Tourism Development in Phu Tho Province

Abstract:

Phu Tho is a province with the great potential for tourism development because of the advantage being the original land of Vietnam. This research is based on the secondary data from the reports of the Phu Tho Provincial People's Committee, the Department of Culture, Sports and Tourism, and the statistical yearbook of Phu Tho to analyze the current status of the Phu Tho tourism development. Based on the findings, the paper proposes solutions to tourism development in Phu Tho, including increasing investment in infrastructure construction, attracting investment capital for tourism development, diversifying and improving the quality of tourism products, improving the quality and quantifying of tourism human resources, strengthening the state management of tourism, promoting cooperation and connective, strengthening promotion activities, promoting tourism in Phu Tho, and protecting the environment and tourism resources towards sustainable development.

Keywords: Tourism, solutions, development, Phu Tho

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh toàn cầu hóa hiện nay, du lịch đã và đang phát triển nhanh chóng, chứng minh được sự đóng góp quan trọng cho sự phát triển kinh tế - xã hội của một quốc gia. Trên thế giới hiện nay du lịch là một trong những ngành tạo nhiều việc làm và mang lại thu nhập cao; là động lực quan trọng thúc đẩy tăng trưởng và phát triển kinh tế. Hoạt động du lịch giải quyết 7% - 8% về việc làm, 30% xuất khẩu dịch vụ, tạo ra khoảng 5% GDP toàn thế giới. Đặc biệt, du lịch là ngành nhanh chóng tạo cơ hội cho thanh niên và phụ nữ trẻ tham gia lực lượng lao động, đem đến cơ hội bảo vệ xã hội và bình đẳng giới. Phát triển du lịch do vậy còn là yếu tố giúp tăng trưởng kinh tế mạnh mẽ, bền vững, cân bằng. Du lịch không những là nguồn thu ngoại tệ chủ chốt đối với hầu hết các nước đang phát triển, tạo ra nhiều việc làm cần thiết và các cơ hội cho sự phát triển, mà còn đang ngày càng quan hệ mật thiết hơn với sự bền vững về môi trường. Du lịch có trách nhiệm với môi trường là một trong những trụ cột mới của “nền kinh tế xanh”. Vai trò của du lịch không chỉ được khẳng định ở các nước đang phát triển mà ngay cả ở các nước phát triển hàng đầu như Anh, Pháp, Mỹ, Đức, Nhật Bản, Thái Lan, Hà Lan, Hàn Quốc và gần đây là Trung Quốc. Do vậy, phát triển du lịch không chỉ là cần thiết đối với quốc gia mà nó rất quan trọng đối với các địa phương.

Với vị trí địa lý thuận lợi, nguồn tài nguyên du lịch phong phú và một môi trường kinh tế - chính trị ổn định, Việt Nam đang có nhiều lợi thế để phát triển du lịch mà không phải quốc gia nào cũng có được. Trong những năm qua, ngành du lịch Việt Nam đã có những bước phát triển vượt bậc, nhanh chóng thu hẹp khoảng cách với du lịch của các nước trong khu vực.

Phú Thọ là một tỉnh trung du miền núi phía Bắc, là cửa ngõ Tây Bắc của thủ đô Hà Nội và là cầu nối vùng Tây Bắc với các tỉnh đồng bằng Bắc Bộ. Phú Thọ chính là nơi đặt mộ tổ Vua Hùng, mảnh đất trải qua mấy ngàn năm lịch sử, còn tồn tại và lưu giữ rất nhiều giá trị nhân văn vô cùng phong phú. Lợi thế nổi bật của du lịch tỉnh Phú Thọ là mảnh đất cội nguồn của dân tộc Việt Nam. Phú Thọ hiện được công nhận 02 di sản văn hóa thế giới, có trên 1.372 di tích văn hóa, lịch sử và các địa điểm liên quan đến di tích. Trong đó, có một di tích được xếp hạng cấp quốc gia đặc biệt (Khu di tích lịch sử Đền Hùng); 72 di tích cấp quốc gia; 209 di tích cấp tỉnh; 260 lễ hội mang nét văn hóa đặc trưng vùng đất Tổ Vua Hùng.

Trong bối cảnh chung của sự phát triển du lịch Việt Nam, ngành du lịch của tỉnh Phú Thọ cũng có những bước phát triển đáng kể trong những năm qua. Tỉnh Phú Thọ đã và đang có nhiều chính sách đưa du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn của tỉnh, phù hợp với chủ trương phát triển du lịch của Đảng và Chính phủ là ưu tiên đầu tư để phát triển du lịch thực sự trở thành ngành kinh tế mũi nhọn thông qua các chương trình, đề án, chính sách ưu đãi (Chính phủ, 2014). Tuy nhiên, ngành du lịch Phú Thọ hiện nay còn một số hạn chế cần khắc phục, chưa phát triển tương xứng với tiềm năng và mới ở giai đoạn bước đầu xây dựng và khai thác. Để ngành du lịch phát triển xứng tầm với tiềm năng của tỉnh, cần có nhiều hệ thống giải pháp được thực hiện một cách đồng bộ như: phát triển sản phẩm du lịch, phát triển hệ thống hạ tầng và cơ sở kỹ thuật phục vụ du lịch, đào tạo và phát triển nguồn nhân lực du lịch, tăng cường xúc tiến, quảng bá du lịch... Các giải pháp trên cần được thực hiện đồng bộ nhằm đưa ngành du lịch tỉnh Phú Thọ phát triển, tăng thu nhập cho người dân.

2. Phát triển du lịch và chính sách phát triển du lịch tại tỉnh Phú Thọ

Phát triển du lịch được hiểu là sự vận động đi lên theo chiều hướng tiến bộ của hoạt động du lịch cả về quy mô số lượng và chất lượng. Đây cũng là quá trình cộng đồng doanh nghiệp, dân cư và chính quyền không ngừng mở rộng và nâng cao chất lượng cơ sở cung ứng dịch vụ cũng như các loại dịch vụ du lịch (Phan Thị Tâm, 2011).

Cùng với định hướng phát triển du lịch chung của cả nước, tỉnh Phú Thọ đã ban hành nhiều văn bản thể hiện rõ định hướng phát triển du lịch của tỉnh. Đảng bộ tỉnh Phú Thọ (2011) đã tạo hành lang pháp lý thuận lợi cho du lịch Phú Thọ phát triển. Ủy ban nhân dân tỉnh Phú Thọ đã ban hành Kế hoạch phát triển du lịch tỉnh Phú Thọ giai đoạn 2012 - 2015; phê duyệt Quy hoạch phát triển du lịch tỉnh Phú Thọ giai đoạn 2012 - 2015, định hướng đến năm 2030; kiện toàn Ban Chỉ đạo phát triển du lịch tỉnh Phú Thọ. Các sở, ngành, huyện, thành, thị cụ thể hóa Nghị quyết bằng các đề án, kế hoạch, chương trình phát triển du lịch phù hợp với chức năng nhiệm vụ của ngành, tiềm năng, thế mạnh của địa phương.

Hội đồng nhân dân tỉnh Phú Thọ (2012) nêu rõ mục tiêu “*Phấn đấu đến năm 2020, du lịch Phú Thọ có vị trí quan trọng trong cơ cấu kinh tế địa phương, trở thành địa bàn trọng điểm phát triển du lịch của vùng và cả nước*”. Nghị quyết Hội nghị lần thứ 6 Ban chấp hành Đảng bộ tỉnh khóa XVIII về phát

Bảng 1. Một số văn bản liên quan đến phát triển du lịch tại tỉnh Phú Thọ

Năm	Số hiệu văn bản	Tên văn bản
2010	Số 400/QĐ-UBND	Quyết định về việc phê duyệt Quy hoạch chi tiết tỷ lệ 1/2000 khu du lịch, dịch vụ Nam Đền Hùng thuộc khu Di tích lịch sử Đền Hùng.
2011	Số 09-NQ/TU	Nghị quyết về phát triển du lịch tỉnh Phú Thọ giai đoạn 2011-2015.
2012	Số 654/KH-UBND	Kế hoạch phát triển du lịch tỉnh Phú Thọ giai đoạn 2012-2015
2012	Số 30/2012/NQ-HĐND	Nghị quyết về quy hoạch phát triển du lịch tỉnh Phú Thọ giai đoạn 2011-2020, định hướng đến năm 2030.
2012	Số 3651/QĐ-UBND	Quyết định về việc phê duyệt quy hoạch phát triển du lịch tỉnh Phú Thọ giai đoạn 2011-2020, định hướng đến năm 2030.
2012	Số 04/QĐ-UBND	Quyết định về việc hỗ trợ đầu tư với các dự án đầu tư trên địa bàn tỉnh Phú Thọ.
2013	Số 201/QĐ-TTg	Quyết định phê duyệt “Quy hoạch tổng thể phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030”.
2014	Số 92/NQ-CP	Nghị quyết về một số giải pháp đẩy mạnh phát triển du lịch Việt Nam trong thời kỳ mới.
2015	Số 09/2015/NQ-HĐND	Nghị quyết về kế hoạch phát triển kinh tế xã hội năm 2016.
2015	Số 11/2015/NQ-HĐND	Nghị quyết về thông qua quy hoạch bảo tồn và phát huy giá trị khu di tích lịch sử Đền Hùng, tỉnh Phú Thọ đến năm 2025.
2015	Số 1021/QĐ-TTg	Quyết định về việc phê duyệt nhiệm vụ quy hoạch bảo tồn và phát huy giá trị khu di tích lịch sử Đền Hùng, tỉnh Phú Thọ đến năm 2025.
2016	Số 14/NQ-TU	Nghị quyết Hội nghị lần thứ 6 Ban chấp hành Đảng bộ tỉnh khóa XVIII về phát triển du lịch tỉnh Phú Thọ giai đoạn 2016-2020.

Nguồn: Ủy ban nhân dân tỉnh Phú Thọ (2016)

triển du lịch tỉnh Phú Thọ giai đoạn 2016-2020 đã nêu rõ phương hướng chung: “*Tập trung khai thác tối đa các tiềm năng, lợi thế nguồn tài nguyên du lịch phong phú sẵn có của tỉnh, đặc biệt hai di sản văn hóa thế giới được UNESCO vinh danh,.... Phần đầu xây dựng Phú Thọ trở thành địa bàn trọng điểm du lịch của vùng và đủ điều kiện để đăng cai Năm du lịch quốc gia vào năm 2020*”. Đây là cơ sở để các cơ quan ban ngành tỉnh định hướng và có kế hoạch phát triển du lịch Phú Thọ.

Ngày 4/1, tại Hà Nội, Ủy viên Trung ương Đảng, Bộ trưởng Bộ văn hóa thông tin du lịch Nguyễn Ngọc Thiện đã có buổi làm việc với UBND tỉnh Phú Thọ về công tác văn hóa, thể thao và du lịch trên địa bàn tỉnh năm 2017 và nhiệm vụ công tác năm 2018. Bộ trưởng Bộ văn hóa thông tin du lịch

Nguyễn Ngọc Thiện nhận định, trong thời gian tới, tỉnh Phú Thọ cần ưu tiên đầu tư cho du lịch, coi đây là con đường phát triển bền vững và lâu dài.

Bên cạnh đó, tỉnh cũng có các chính sách thu hút vốn, kêu gọi đầu tư nhằm phát triển cơ sở hạ tầng, bảo tồn và phát huy giá trị của các điểm du lịch.

Như vậy, có thể thấy, tỉnh Phú Thọ đã nhận định phát triển du lịch là cần thiết để phát triển kinh tế - xã hội tỉnh, giúp tăng thu nhập và ổn định đời sống nhân dân.

3. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu chủ yếu thu thập các nguồn dữ liệu thứ cấp từ các tài liệu, báo cáo, kế hoạch, nghị quyết, quyết định của Đảng bộ tỉnh Phú Thọ, Ủy ban nhân dân tỉnh Phú Thọ, Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch,

từ niên giám thống kê của Cục thống kê tỉnh Phú Thọ về thực trạng ngành du lịch của tỉnh thời gian qua. Đây là các số liệu, tài liệu được lựa chọn sử dụng vào mục đích phân tích, minh họa cho thực trạng phát triển du lịch của tỉnh Phú Thọ. Nguồn tài liệu thứ cấp được đưa vào xử lý, phân tích nhằm rút ra những đánh giá, kết luận có căn cứ khoa học phục vụ cho nội dung nghiên cứu.

Dữ liệu sau khi thu thập được xử lý bằng công cụ Excel để tính toán các chỉ tiêu phản ánh thực trạng phát triển du lịch tại tỉnh Phú Thọ. Sau đó, nghiên cứu sử dụng phương pháp thống kê mô tả và so sánh để phân tích số liệu làm rõ sự biến động của các chỉ tiêu phân tích. Các chỉ tiêu gồm: số cơ sở kinh doanh dịch vụ du lịch, số lượng khách du lịch lưu trú, doanh thu kinh doanh du lịch.

4. Thực trạng phát triển du lịch tại tỉnh Phú Thọ

4.1. Về nguồn tài nguyên du lịch

Là miền đất cội nguồn, Phú Thọ có nền văn hóa đa dạng, đặc sắc, phong phú, đáp ứng được các điều kiện để khai thác đầu tư phát triển du lịch tâm linh, du lịch cộng đồng và du lịch trải nghiệm.

Hiện nay, Phú Thọ đã có nhiều di tích lịch sử, kiến trúc nghệ thuật khác cũng đã được xếp hạng cấp tỉnh, cấp quốc gia mang đậm dấu ấn của nền văn minh Việt cổ như: Làng Cả, Sơn Vi, Phùng Nguyên, Đồng Đậu, Gò Mun, Đông Sơn. Các lễ hội diễn ra trên quê hương đất Tổ cũng rất đa dạng, phong phú mang đậm giá trị văn hóa đặc sắc thời đại Hùng Vương như hội Đền Hùng, hội Phết Hiền Quan, rước Chúa gái Hy Cương, hội bơi chải Bạch Hạc, hội rước voi Đào Xá, hội ném còn của đồng bào dân tộc Mường,... Ngoài ra, Phú Thọ còn có kho tàng thơ, ca, hò vè rất đặc sắc, những làn điệu hát Xoan, Ghẹo, Đới, Ví, Giàng mang âm hưởng của miền quê trung du. Đặc biệt có hai Di sản văn hóa đã được UNESCO vinh danh là Hát xoan và Tín ngưỡng thờ cúng Hùng Vương.

Cùng với những di tích lịch sử văn hóa, thiên nhiên ưu đãi cho Phú Thọ những danh lam thắng cảnh làm đắm say lòng du khách gần xa như Đầm Ao Châu với huyền thoại 99 giấc; Ao Giời suối Tiên đậm nét hoang sơ vẻ đẹp tự nhiên; Vườn quốc gia Xuân Sơn với những hang động nhũ đá vô cùng lung linh huyền ảo và hệ động thực vật nguyên sinh quý hiếm, nhiều loài có mặt trong sách đỏ Việt Nam và thế giới. Mỏ nước khoáng nóng Thanh Thủy với trữ lượng lớn và hàm lượng chất radon đạt tiêu chuẩn quốc tế có khả năng chữa bệnh rất tốt đang mở ra

triển vọng cho phát triển du lịch nghỉ dưỡng và chữa bệnh quy mô lớn.

Bên cạnh đó, phát triển các làng nghề trên địa bàn tỉnh để tạo ra những sản phẩm đưa vào phục vụ khách du lịch như: Làng nghề thủ công mỹ nghệ ủ ấm Sơn Vi (Lâm Thao), làng nghề nón lá Sai Nga (Cẩm Khê), làng nghề dệt thổ cẩm Chiềng (Tân Sơn).

Như vậy có thể nói, nguồn tài nguyên du lịch của tỉnh Phú Thọ rất phong phú. Do vậy, cần có những giải pháp để phát triển du lịch cho tương xứng với tiềm năng của tỉnh.

4.2. Về cơ sở hạ tầng phục vụ du lịch

Một trong bốn đột phá được tỉnh Phú Thọ xác định ở nhiệm kỳ 2015 - 2020 là huy động các nguồn lực để phát triển mạnh du lịch, xây dựng tỉnh trở thành địa bàn trọng điểm du lịch của vùng, bảo đảm đủ điều kiện đăng cai Năm du lịch quốc gia vào năm 2020.

Theo đó, Phú Thọ tập trung đầu tư xây dựng hạ tầng du lịch tại hai trung tâm du lịch là thành phố Việt Trì và huyện Thanh Thủy làm cơ sở thúc đẩy ngành công nghiệp không khói này phát triển nhanh và bền vững. Một trong những điểm nhấn là xây dựng thành phố Việt Trì trở thành thành phố lễ hội về với cội nguồn dân tộc Việt Nam và xây dựng Khu di tích lịch sử Đền Hùng là Khu du lịch quốc gia. Đồng thời, tỉnh kêu gọi các nhà đầu tư xây dựng Khu du lịch dịch vụ phía nam Đền Hùng thành khu nghỉ dưỡng cao cấp. Đầu tư hệ thống các trục hạ tầng giao thông để thúc đẩy phát triển du lịch, như đường Nguyễn Tất Thành kéo dài đến Trung tâm lễ hội qua Khu dịch vụ nam Đền Hùng; đầu tư hạ tầng kỹ thuật và các hạng mục phục vụ công trình dự án Quảng trường Hùng Vương giai đoạn 2; hoàn thành dự án Công viên Văn Lang giai đoạn 2016 - 2020. Ngoài ra, tỉnh tập trung cải tạo, nâng cấp các tuyến giao thông kết nối giữa trung tâm du lịch Việt Trì với các huyện Tân Sơn, Thanh Thủy, hình thành các điểm du lịch tại các khu vực Bạch Hạc - Bến Gót, Đền tích điện, Hùng Lô - Kim Đức theo quy hoạch thành phố lễ hội.

Cùng với đó, Phú Thọ đã và đang mời gọi các nhà đầu tư hình thành hệ thống hạ tầng then chốt tại 4 trung tâm du lịch trọng điểm. Một số công trình trọng điểm như đường cao tốc Nội Bài - Lào Cai; cầu Hạc Trì, cầu Đồng Quang đã hoàn thiện và đưa vào sử dụng. Đây là những điều kiện thuận lợi, mở ra một giai đoạn mới, tạo bước “đột phá” cho du lịch Phú Thọ phát triển mạnh.

Bảng 2. Hệ thống cơ sở kinh doanh dịch vụ du lịch tại tỉnh Phú Thọ 2014-2016

Chỉ tiêu	Năm 2014	Năm 2015	Năm 2016	Tốc độ phát triển BQ (%)
1. Khách sạn, nhà nghỉ	235	216	223	97,41
Trong đó:				
- Số phòng	4.006	2.770	2.868	84,62
- Số giường	5.485	4.085	4.240	87,92
2. Nhà hàng	4.619	5.333	5.350	107,62
3. Cơ sở du lịch lữ hành	20	14	16	89,44

Nguồn: Cục thống kê tỉnh Phú Thọ (2017)

Trong 5 năm (2010 - 2015), Phú Thọ huy động nguồn lực đầu tư cho du lịch tăng 10%, gấp 3,5 lần so với nhiệm kỳ trước; huy động được 60% nguồn vốn xã hội hóa, tăng cao so với 40% của giai đoạn 2005 - 2010.

4.3. Về cơ sở kinh doanh du lịch

Cùng với việc tham quan, vui chơi thì nơi ăn nghỉ là vấn đề được nhiều khách du lịch quan tâm. Tỉnh Phú Thọ đã có chính sách khuyến khích các thành phần kinh tế tham gia phát triển cơ sở kinh doanh phục vụ du lịch.

Về các cơ sở lưu trú, năm 2015 số lượng khách sạn, nhà nghỉ có giảm so với năm 2014 là 19 cơ sở nhưng năm 2016 lại tăng so với năm 2015 là 7 cơ sở. Do vậy, số lượng khách sạn, nhà nghỉ tăng tốc độ bình quân chỉ đạt 97,41%. Tuy nhiên, chất lượng phục vụ tại các khách sạn nâng cao rõ rệt, số lượng khách sạn được xếp đạt tiêu chuẩn sao tăng lên.

Về các cơ sở phục vụ ăn uống, số lượng tăng lên với tốc độ bình quân là 107,62%. Các nhà hàng đảm bảo vệ sinh an toàn thực phẩm, món ăn phong phú đa dạng, đầy đủ các món tây và món ăn dân tộc.

Về cơ sở du lịch lữ hành, tuy năm 2015 so với năm 2014 giảm 6 cơ sở nhưng năm 2016 đã tăng 2 cơ sở so với năm 2015 nên tốc độ tăng bình quân

đạt 89,44%. Các cơ sở đã nâng cao chất lượng phục vụ, sắp xếp tour, hướng dẫn viên có trình độ và khả năng giao tiếp tốt để phục vụ các đoàn khách nội địa và quốc tế.

4.4. Về kết quả kinh doanh du lịch

Bằng sự nỗ lực của lãnh đạo và nhân dân tỉnh Phú Thọ, hoạt động du lịch tỉnh đã có sự khởi sắc rõ rệt, kết quả ngành du lịch tỉnh đã bước đầu đóng góp vào sự phát triển kinh tế - xã hội tỉnh. Sáu tháng đầu năm 2017, số lượt khách du lịch tham quan đạt 7,5 triệu lượt, riêng lượng khách du lịch đến tham quan du di tích lịch sử Đền Hùng đã đạt 2,7 triệu lượt.

Lượt khách du lịch lưu trú tại tỉnh tăng bình quân là 6,74%, trong đó khách quốc tế tăng bình quân là 4,09%, khách trong nước tăng bình quân là 6,67%. Ngày khách lưu trú tăng bình quân là 4,7%, trong đó khách quốc tế tăng bình quân là 2,93%, khách trong nước tăng bình quân là 4,74%. Các khách du lịch có ấn tượng tốt về các địa danh du lịch của tỉnh Phú Thọ.

Bên cạnh đó, doanh thu dịch vụ có xu hướng tăng lên. Sáu tháng đầu năm 2017, doanh thu dịch vụ du lịch và ăn uống đạt 1.350 tỷ VND, đạt 59% kế hoạch năm, tăng 7,5% so với cùng kỳ. Đây là tín hiệu vui, khẳng định sức hấp dẫn của điểm đến du lịch Phú

Bảng 3. Số lượng khách du lịch lưu trú tại tỉnh Phú Thọ 2014-2016

Chỉ tiêu	Năm 2014	Năm 2015	Năm 2016	Tốc độ phát triển BQ (%)
1. Lượt khách	731.600	752.185	833.524	106,74
- Khách quốc tế	5.098	4.977	5.523	104,09
- Khách trong nước	726.502	747.208	828.001	106,76
2. Ngày khách	352.148	358.004	386.066	104,70
- Khách quốc tế	5.181	5.604	5.489	102,93
- Khách trong nước	346.967	352.400	380.577	104,74

Nguồn: Cục thống kê tỉnh Phú Thọ (2017)

Bảng 4. Doanh thu kinh doanh du lịch tại tỉnh Phú Thọ 2014-2016

Đơn vị tính: Triệu VND

Chỉ tiêu	Năm 2014	Năm 2015	Năm 2016	Tốc độ phát triển BQ (%)
1. Doanh thu dịch vụ lưu trú	146.455	91.988	134.785	95,93
2. Doanh thu bán hàng ăn uống	1.762.857	1.723.916	1.834.247	102,00
3. Doanh thu khác	8.291	12.391	13.232	126,36
Tổng cộng	1.917.603	1.828.295	1.982.264	101,67

Nguồn: Cục thống kê tỉnh Phú Thọ (2017)

Thọ đối với du khách trong và ngoài nước.

Doanh thu kinh doanh du lịch năm 2015 tuy có giảm so với năm 2014 là 89.308 triệu VND nhưng năm 2016 đã tăng so với năm 2015 là 153.969 triệu VND nên tốc độ tăng bình quân là 1,67%. Trong đó, tốc độ tăng của doanh thu bán hàng ăn uống là 2%, doanh thu khác là 26,36%.

Nhìn chung, doanh thu kinh doanh du lịch trên địa bàn tỉnh Phú Thọ chưa có bước phát triển rõ rệt, hiệu quả kinh doanh chưa cao.

4.5. Đánh giá chung về thực trạng phát triển du lịch tại tỉnh Phú Thọ

Một số kết quả đạt được trong phát triển du lịch của tỉnh Phú Thọ thời gian qua là: chính sách phát triển du lịch được chú trọng, cơ sở hạ tầng một số điểm du lịch được đầu tư nâng cấp, số lượng khách du lịch gia tăng.

Tuy nhiên, trên thực tế, sự phát triển du lịch tỉnh Phú Thọ vẫn còn hạn chế, chưa tương xứng với tiềm năng và lợi thế. Nguồn vốn đầu tư phát triển du lịch vẫn chưa đáp ứng để du lịch thực sự trở thành kinh tế mũi nhọn, đóng góp của du lịch trong phát triển kinh tế của tỉnh còn hết sức khiêm tốn; hiệu quả kinh doanh du lịch còn thấp, đa số khách du lịch đi trong ngày, số ngày lưu trú thấp.

Nguyên nhân dẫn đến hạn chế trong phát triển du lịch Phú Thọ là do: Cơ sở hạ tầng một số nơi xuống cấp hoặc đầu tư kéo dài, chậm tiến độ làm ảnh hưởng đến hoạt động du lịch. Các doanh nghiệp kinh doanh du lịch trên địa bàn phần lớn có quy mô nhỏ và vừa, năng lực cạnh tranh còn hạn chế, không có khả năng khai thác, đưa khách từ bên ngoài về tham quan tại tỉnh. Sự liên doanh liên kết giữa các doanh nghiệp kinh doanh chưa được phát huy. Các hoạt động xúc tiến du lịch đã được triển khai nhưng chưa thực sự hiệu quả. Bên cạnh đó nguồn nhân lực cho du lịch có tăng về lượng nhưng chất lượng còn thấp, đặc biệt là nhóm hướng dẫn viên du lịch. Sản phẩm du lịch chưa đa dạng, chưa thu hút khách tham

quan. Vì vậy, trong thời gian tới, tỉnh Phú Thọ cần có các giải pháp nhằm phát triển du lịch, tương xứng với tiềm năng và lợi thế.

5. Các giải pháp nhằm phát triển du lịch của tỉnh Phú Thọ

5.1. Đẩy mạnh đầu tư cơ sở hạ tầng du lịch

Phát triển cả số lượng và chất lượng cơ sở lưu trú nhằm đáp ứng nhu cầu của ngành du lịch. Có chính sách khuyến khích phát triển các sản phẩm lưu trú như phát triển loại hình nhà ở có phòng cho khách thuê (homestay) với chính sách ưu đãi miễn thuế, cho vay vốn dài hạn với lãi suất thấp ở các huyện miền núi có khu, điểm du lịch trong quy hoạch phát triển du lịch của tỉnh như: Tân Sơn, Thanh Sơn, Thanh Thủy, Hạ Hòa, Yên Lập. Khuyến khích các chủ đầu tư lựa chọn kiến trúc, trang trí nội thất và lựa chọn sản phẩm lưu trú mang bản sắc văn hóa địa phương, đặc biệt là văn hóa Hùng Vương trên quê hương đất Tổ.

Nâng cao chất lượng phương tiện phục vụ và tiếp đón khách, nâng cấp và xây dựng thêm các khu vui chơi giải trí, các resort, các khu mua sắm, các khu thể thao.

Ưu tiên đầu tư phát triển hạ tầng giao thông phục vụ cho du lịch, hoàn chỉnh hệ thống thông tin liên lạc, hoàn thiện mạng lưới cấp điện cho các khu du lịch. Cung cấp đầy đủ nước sạch đáp ứng yêu cầu du lịch.

5.2. Tăng cường thu hút vốn đầu tư phát triển du lịch

Thực hiện các biện pháp để thu hút nguồn vốn trong và ngoài nước, có những chính sách thông thoáng, ưu đãi để thu hút nhà đầu tư. Tiếp tục hoàn thiện chính sách ưu đãi trên cơ sở những khung ưu đãi cụ thể và tăng cường phân cấp cho các địa phương khác nhau để có thể tạo điều kiện cho các doanh nghiệp đầu tư tốt hơn. Vận dụng linh hoạt các cơ chế chính sách chung, đồng thời thực hiện

rà soát, điều chỉnh, ban hành chính sách ưu đãi, khuyến khích đầu tư của tỉnh đối với các loại hình doanh nghiệp kinh doanh trên địa bàn. Tạo dựng môi trường kinh doanh thuận lợi giúp doanh nghiệp có thể giảm chi phí. Kêu gọi thu hút những doanh nghiệp kinh doanh du lịch mạnh trong nước hoặc tạo dựng mối liên kết kinh doanh giữa các đối tác này với các doanh nghiệp hiện đang kinh doanh tại tỉnh để cùng đầu tư tạo thành chuỗi kinh doanh và tăng danh mục sản phẩm du lịch cho Phú Thọ.

5.3. Đa dạng hóa và nâng cao chất lượng các sản phẩm du lịch trên cơ sở khai thác lợi thế so sánh về tài nguyên du lịch của tỉnh Phú Thọ

Xây dựng sản phẩm du lịch cội nguồn kết hợp với du lịch văn hóa – tâm linh: Phú Thọ hiện được công nhận 02 di sản văn hóa thế giới, có trên 1.372 di tích văn hóa, lịch sử và các địa điểm liên quan đến di tích. Trong đó, có một di tích được xếp hạng cấp quốc gia đặc biệt (Khu di tích lịch sử Đền Hùng); 72 di tích cấp quốc gia; 209 di tích cấp tỉnh; 260 lễ hội mang nét văn hóa đặc trưng vùng đất Tổ Vua Hùng. Trên nền tảng những giá trị lịch sử, văn hóa đặc trưng, tỉnh Phú Thọ cần phát triển thể mạnh du lịch cội nguồn kết hợp với du lịch văn hóa – tâm linh, tạo thành chuỗi sản phẩm du lịch độc đáo, riêng có của Phú Thọ.

Xây dựng sản phẩm du lịch sinh thái, làng quê, làng nghề gắn với phát triển du lịch cộng đồng: Thực hiện tốt công tác bảo tồn các làng quê, làng nghề truyền thống của tỉnh như: làng nghề nón Sai Nga, Gia Thanh; làng gốm Đào Xá, Thanh Thủy, Phú Thọ; làng nghề tương Dục Mỹ, Cao Xá, Lâm Thao, Phú Thọ; làng cổ Hùng Lô...

Xây dựng sản phẩm du lịch hội nghị, sự kiện, lễ hội: Chọn lọc và tổ chức có hiệu quả các lễ hội, đặc biệt phát triển các lễ hội truyền thống dân gian mang tính tâm linh như: Tín ngưỡng thờ Mẫu Âu Cơ tại đền Mẫu Âu Cơ, Hiền Lương, Hạ Hòa, Phú Thọ; lễ hội Hát xoan; lễ hội cướp cầu, đánh phết; lễ hội Vua Hùng dạy dân cấy lúa; lễ hội bơi chải ở Bạch Hạc...

5.4. Phát triển nguồn nhân lực du lịch

Trong đào tạo nhân lực du lịch, các cơ sở đào tạo cần thường xuyên đổi mới, cập nhật chương trình đào tạo cho phù hợp với yêu thực tiễn. Đào tạo lý thuyết đi đôi với thực hành, rèn nghề thực tế tại các doanh nghiệp kinh doanh du lịch, tại các khu, điểm du lịch.

Thu hút chuyên gia có nhiều kinh nghiệm chuyên môn, quản lý trong lĩnh vực du lịch, tỉnh Phú Thọ cần có chế độ đãi ngộ xứng đáng để thu hút nguồn

nhân lực chất lượng cao.

Chú trọng công tác đào tạo nhân lực du lịch: Mở rộng hợp tác về đào tạo nguồn nhân lực du lịch với các cơ sở, tổ chức đào tạo trong nước và quốc tế. Xã hội hóa công tác giáo dục du lịch. Liên kết trong đào tạo giữa trường học với các doanh nghiệp, nhà hàng, khách sạn..

5.5. Tăng cường quản lý Nhà nước đối với kinh doanh du lịch trên địa bàn tỉnh

Tỉnh Phú Thọ cần tiếp tục xây dựng các đề án về quy hoạch và kế hoạch phát triển du lịch của tỉnh, công bố rộng rãi quy hoạch phát triển du lịch, ban hành thống nhất quy chế quản lý các khu du lịch đã được quy hoạch. Phối hợp, liên kết chặt chẽ trong nội bộ ngành du lịch và với các ngành khác để thống nhất trong tổ chức quản lý hoạt động du lịch. Kiện toàn bộ máy quản lý du lịch tham mưu có hiệu quả cho UBND tỉnh về các vấn đề phát triển du lịch. Thực hiện các biện pháp đảm bảo an ninh, an toàn trong du lịch.

5.6. Tăng cường phối hợp giữa các ngành, mở rộng hợp tác liên kết khu vực và hợp tác quốc tế

Phối hợp giữa các ngành: Thực hiện tốt phối hợp giữa ba lĩnh vực văn hóa – thể thao – du lịch. Ngoài ra, cần có sự liên kết, phối hợp giữa ngành văn hóa, thể thao và du lịch với các ngành khác đặc biệt là ngành thương mại dịch vụ nhằm tận dụng tối đa những tiềm năng, lợi thế để phát triển các lĩnh vực trong ngành, trong đó ưu tiên lĩnh vực du lịch.

Mở rộng hợp tác liên kết khu vực và hợp tác quốc tế: Du lịch Phú Thọ cần phối hợp với các tỉnh lân cận thành thành một mạng lưới không gian du lịch với các tuyến, điểm, tour du lịch phong phú, đa dạng. Đồng thời với các giải pháp phát huy nội lực, cần coi trọng việc mở rộng hợp tác quốc tế để phát triển nhanh hơn nữa du lịch tỉnh Phú Thọ, gắn thị trường du lịch Phú Thọ với thị trường du lịch các tỉnh miền núi phía bắc và quốc gia.

5.7. Đẩy mạnh hoạt động xúc tiến du lịch

Công tác quảng bá – tiếp thị của ngành du lịch Phú Thọ đã được thực hiện trong thời gian qua nhưng chưa mang lại hiệu quả cao, do vậy cần tiếp tục thực hiện tăng cường quảng bá hình ảnh du lịch Phú Thọ đến các khu vực thị trường trong nước và quốc tế. Cụ thể các hình thức quảng bá du lịch như sau:

Tham gia thường xuyên các hội chợ, triển lãm, hội nghị, hội thảo du lịch trong nước và quốc tế. Tổ chức hội chợ, triển lãm, hội nghị, hội thảo du lịch quốc gia, quốc tế phối hợp với các ngành, các địa

phương khác tiến hành các chiến dịch phát động thị trường. Kêu gọi hoặc đăng cai tổ chức các giải thể thao lớn, các sự kiện văn hóa, du lịch quốc gia tại Phú Thọ.

Tăng cường quảng bá tuyên truyền trên các phương tiện truyền thông, phương tiện thông tin đại chúng với các loại hình khác nhau. Hợp tác với các cơ quan báo chí trong nước chủ động xây dựng kế hoạch, chương trình quảng bá về du lịch. Kết hợp với các chương trình của quốc gia, của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Tổng cục Du lịch để quảng bá du lịch Phú Thọ trên các phương tiện thông tin nổi tiếng của nước ngoài như BBC, CNN...

Tiếp tục các hình thức quảng bá trực quan: Đổi mới hệ thống pano du lịch trên địa bàn tỉnh, đầu tư xây dựng mới các pano tấm lớn quảng bá du lịch tại các đầu mối giao thông, các tuyến đường giao thông chính, tại một số thành phố lớn như: Hà Nội, Hải Phòng, Hạ Long, Đà Nẵng, thành phố Hồ Chí Minh, tại các sân bay và nhà ga lớn, tại các cửa khẩu như: cửa khẩu Móng Cái (tỉnh Quảng Ninh), cửa khẩu quốc tế Hữu Nghị (tỉnh Lạng Sơn), cửa khẩu quốc tế Lào Cai (tỉnh Lào Cai).

Tăng cường biên tập, sản xuất và phát hành các ấn phẩm có chất lượng giới thiệu du lịch Phú Thọ nói chung, du lịch Đền Hùng nói riêng bằng nhiều ngôn ngữ, dưới các hình thức như: tập giấy gấp, bản đồ, sách hướng dẫn du lịch, băng đĩa, bưu ảnh, quà lưu niệm...

Tiếp tục duy trì và nâng cao chất lượng website du lịch Phú Thọ, mở rộng bằng các ngôn ngữ: Anh, Pháp, Nga, Nhật, Trung Quốc. Hiện nay website dulichphutho.com.vn mới chỉ có ngôn ngữ Tiếng Việt.

5.8. Bảo vệ tài nguyên, môi trường du lịch

Phát huy vai trò của cộng đồng trong bảo tồn tài nguyên, môi trường và văn hóa địa phương đảm bảo việc khai thác có hiệu quả các giá trị tài nguyên du lịch phục vụ các mục tiêu phát triển bền vững. Cụ thể:

Tăng cường hiệu lực quản lý Nhà nước, sử dụng hợp lý và hiệu quả các nguồn tài nguyên, môi trường du lịch. Cần tổ chức theo dõi thường xuyên những biến động để có những giải pháp kịp thời khắc phục sự cố, tình trạng xuống cấp về tài nguyên và môi trường du lịch, quản lý chặt chẽ những hoạt động du lịch và hoạt động kinh tế xã hội khác có nguy cơ gây ảnh hưởng đến hệ tài nguyên môi trường du lịch. Đánh giá toàn diện tiềm năng, tài nguyên và môi

trường du lịch Phú Thọ, xây dựng hệ thống quản lý tài nguyên và môi trường du lịch của tỉnh.

Cần có biện pháp tổ chức tuyên truyền sâu rộng nhằm nâng cao nhận thức của cộng đồng về bảo vệ môi trường, có ý thức gìn giữ di tích quốc gia và các tài nguyên du lịch. Tăng cường công tác giáo dục cộng đồng về du lịch, từng bước nâng cao nhận thức của các tầng lớp dân cư, đặc biệt là cộng đồng địa phương nơi có khu, điểm du lịch về khai thác, bảo vệ tài nguyên môi trường du lịch, kinh doanh dịch vụ du lịch... Cần tạo dựng hệ thống pháp quy về bảo vệ môi trường tại các tuyến, điểm du lịch áp dụng cho dân cư địa phương cũng như khách du lịch đến tham quan.

Xử lý và giảm thiểu chất thải ra môi trường. Nghiêm cấm mọi hình thức xả nước thải chưa qua xử lý, vứt rác bừa bãi từ các khu kinh doanh du lịch xuống ao hồ, sông suối. Hạn chế việc sử dụng các phương tiện vận chuyển khách không đảm bảo chất lượng, gây nhiều khí thải ô nhiễm. Có cơ chế khuyến khích các doanh nghiệp du lịch áp dụng các công nghệ thân thiện với môi trường, áp dụng chế độ xử phạt rõ ràng đối với đơn vị, cá nhân gây ô nhiễm môi trường.

6. Kết luận

Phú Thọ là một tỉnh có tiềm năng du lịch lớn nhờ có khu di tích lịch sử quốc gia Đền Hùng – cội nguồn dân tộc cùng với nhiều di sản văn hóa và phong cảnh đẹp. Nhiều năm trở lại đây, tỉnh Phú Thọ đã có nỗ lực để phát triển ngành du lịch của tỉnh, tuy nhiên du lịch Phú Thọ chưa phát triển tương xứng với tiềm năng, chưa khai thác được thế mạnh. Hướng tới mục tiêu phát triển du lịch trở thành một ngành kinh tế mũi nhọn, tỉnh Phú Thọ cần thực hiện đồng bộ nhiều giải pháp như: tiếp tục đầu tư xây dựng cơ sở hạ tầng, thu hút vốn đầu tư phát triển du lịch, đa dạng hóa và nâng cao chất lượng sản phẩm du lịch, nâng cao số lượng và chất lượng nhân lực du lịch, tăng cường quản lý Nhà nước về du lịch, đẩy mạnh hợp tác và liên kết, đẩy mạnh hoạt động xúc tiến quảng bá du lịch Phú Thọ, bảo vệ môi trường và tài nguyên du lịch hướng đến phát triển bền vững. Để thực hiện tốt các giải pháp trên cần có sự quyết tâm đồng lòng của chính quyền các cấp và nhân dân tỉnh Phú Thọ.

Tài liệu tham khảo:

- Chính phủ (2014), *Nghị quyết số 92/NQ-CP về Một số giải pháp đẩy mạnh phát triển du lịch Việt Nam trong thời kỳ mới*, ban hành ngày 08 tháng 12 năm 2014.
- Cục thống kê tỉnh Phú Thọ (2017), *Niên giám thống kê 2016*, Nhà xuất bản Thống kê, Hà Nội.
- Đảng bộ tỉnh Phú Thọ (2011), *Nghị quyết 09-NQ/TU về Phát triển du lịch tỉnh Phú Thọ giai đoạn 2011 – 2015*, ban hành ngày 19 tháng 10 năm 2011.
- Đảng bộ tỉnh Phú Thọ (2016), *Nghị quyết số 14/NQ-TU về Phát triển du lịch tỉnh Phú Thọ giai đoạn 2016-2020*, ban hành ngày 15 tháng 7 năm 2016.
- Hội đồng nhân dân tỉnh Phú Thọ (2012), *Nghị quyết số 30/2012/NQ-HĐND về Quy hoạch phát triển du lịch tỉnh Phú Thọ giai đoạn 2011-2020, định hướng đến năm 2030*, ban hành ngày 17 tháng 12 năm 2012.
- Phan Thị Tâm (2011), *Các giải pháp thu hút vốn đầu tư để phát triển du lịch thành phố Hội An*, Luận văn thạc sỹ kinh tế, Đại học Đà Nẵng.
- Ủy ban nhân dân tỉnh Phú Thọ (2012), *Kế hoạch số 654/KH-UBND về Phát triển du lịch tỉnh Phú Thọ giai đoạn 2012 - 2015; phê duyệt Quy hoạch phát triển du lịch tỉnh Phú Thọ giai đoạn 2012 – 2015*, ban hành ngày 05 tháng 3 năm 2012.